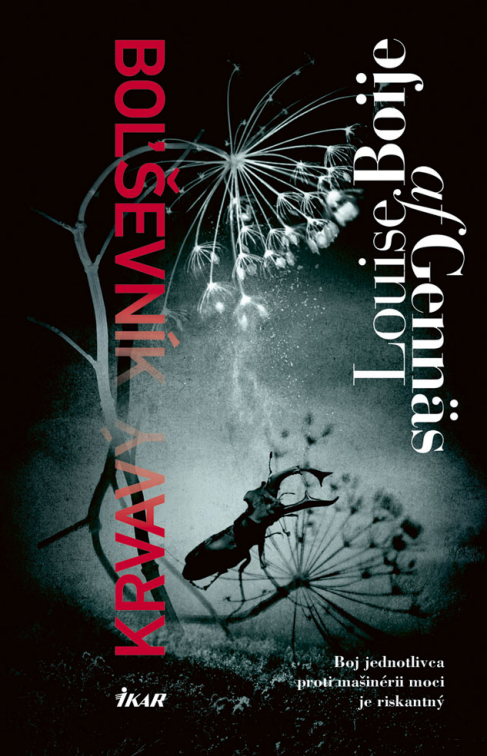


A stag beetle is positioned in the lower center of the frame, facing right. It is perched on a dandelion seed head that is in the process of dispersing its seeds. The background is a dark, textured grey. The overall mood is somber and contemplative.

af Gennäs Louise Boije

BOLŠEVNÍK KRVAVÝ

 IKAR

Boj jednotlivce
proti mašinérii moci
je riskantný

KRVAVÝ BOĽŠEVNÍK

Louise Boije
af Gennäs

KRVAVÝ BOL'ŠEVNÍK



Preložila Jana Obertová

IKAR

Louise Boije af Gennäs
BLODLOKAN

Copyright © 2018 by Louise Boije af Gennäs
First published by Bookmark förlag, Sweden.
Published by arrangement with Nordin Agency AB, Sweden.
Translation © 2020 by Jana Obertová
Jacket design © Elina Grandin
Slovak edition © 2020 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-6798-5

Venujem pamiatke mōjho otca
Hansa Boije af Gennäs
(1922 – 2007)

*Predstavivosť nám umožňuje vnímať realitu skôr,
než sa skutočne stane.*

Mary Caroline Richardsová
(1916 – 1999)

PROLÓG

BOLEŠŤ BOLA NEZNESITEĽNÁ. Farebná: červená po okrajoch a biela uprostred, vnikajúca hlboko dovnútra jeho hlavy. Nepochopiteľné, ako mohlo telo zostať spojené s mozgom, keď jednotlivé časti odstránili. Zápach krvi – jeho vlastnej – bol neprekonateľný a odporný. Naplo ho, ale v žalúdku už nemal žiadny obsah, ktorý by mohol vyvrátiť.

Preberal sa z bezvedomia a vzápätí doň upadol, hlasy v priesotore zanikali a znovu sa ozývali. Rozprávali jazykom, ktorému rozumel, nevedel však spojiť slová, aby pochopil ich význam. Cieľ bol jasný: chceli, aby sa vzdal a prezradil to.

To nemohol.

„... Sara.“

Zvuk dcérinho mena ho prinútil slabo nadvíhnúť hlavu a z hrdla sa mu vydral ston. A znovu tá vyžarujúca biela bolesť: silný úder do lebky. Červená farba sa šírila do stredu a pomaly rozlievala k centrálnemu bodu.

Dvaja muži v miestnosti ho pozorovali: prsty bez nechtov, ústa, v ktorých už nezostali zuby, zlepené oči, množstvo rezných rán a popálenín.

Pod stolom vedľa dvoch elektród sa povalovali jeho rozbité okuliare. Nahé telo ležalo na doske stola v čudnej polohe, nespoznateľné po toľkých hodinách týrania.

Pozreli sa na seba a jeden z nich zľahka kývol hlavou.

Zvuk mobilného telefónu pri fotografovaní.

Zápach benzínu: silný, prenikavý. Jeho mozog nechcel túto myšlienku prijať, ale telo reagovalo. Obsah, ktorý ešte ostal v črevách, sa automaticky vyprázdnil na stôl pod ním.

Silná nadávka. Zvuk prázdnych plechových kanistier narážajúcich o kamennú dlažbu na dvore. Ticho.

V hlave sa mu striedali obrazy.

Prsteň.

Pečať.

Judášov bozk.

„Postavme sa na odpor.“

A rodina: Elizabetine ruky, Sarin úsmev, Lina na koni, cválajúca po poli v jesenné slnečné ráno zahalené hmlou.

Okamih a nasledoval záblesk plameňa a výbuch taký silný, že zničil všetku tú bolesť, utrpenie a všetky farby, vône a myšlienky.

Obďaleč stáli dvaja muži a pozorovali plamene šľahajúce k belasej letnej oblohe. A niekde vysoko napravo od nich – až celkom za lesnými pahorkami – žmurkala Venuša, večerná hviezda. Po chvíli tichého pozorovania ničivého ohňa sa otočili a pobrali k čiernemu autu zaparkovanému pri ceste. Za nimi vyskočila sivá pruhovaná mačka, dlhými skokmi prebehla po trávniku a zmizla pod vtáčou čerešňou s bielymi kvetmi žiariacimi v tme.

KAPITOLA 1

„AHA,“ UKÁZALA DROBNÁ OKRÚHLA dáma a otvorila dvere, „tak tu bývaš ty.“

Nazrela som do miniatúrnej spálne a moja ťažko vybojovaná dobrá nálada okamžite klesla na bod mrazu. Malá posteľ na oranžovo nafarbených nohách s pásikavou prikrývkou z tenkej bavlny. Pripomenulo mi to naše posteľné prikrývky na chate začiatkom sedemdesiatych rokov. Moja študentská izba v Uppsale pred niekoľkými rokmi vyzerala zrazu luxusne.

Pri posteli stál nočný stolík a moja domáca sa naň znenazdania vrhla a kmásala zásuvkou.

„Ide trochu ťažko, ale dá sa otvoriť. O kúpeľňu v hale sa budeš deliť s ďalšími dvoma nájomníkmi. Nepoužívaj fén, elektrické vedenie je zastarané.“

Dáma – alebo skôr teta – sa predstavila ako Siv. Vošla do haly a ja som sa pobrala za ňou, hodiac posledný pohľad na spálňu. Stropná papierová lampa s veľkou čiernou masou – mŕtvymi muchami? – v strede rovno pod žiarovkou. Linoleum na celej podlahe a tkaný koberček pri posteli, kde teraz stála klieťka a môj červený kufor. Ošúchaná fotelka pod oknom a stolík s tromi zásuvkami. A len jeden a pol metra široká uzamykateľná skriňa.

Siv stála vo dverách kúpeľne a ja som vošla popri nej dnu. Archaiská svetlomodrá vaňa s veľmi špinavým závesom. Toaleta

s popraskaným plastovým sedadlom, umývadlo s batériou zo sedemdesiatych rokov–modrá bodka na studenú vodu, červená bodka na horúcu. Na podlahe krvavočervená plastová rohožka.

Ukázala na nepripevnenú zásuvku.

„Zvyčajne vravím, ak to necháš na pokoji, budeš žiť.“

Usmiala sa sama pre seba a ja som ju nasledovala späť do haly.

„A ešte malý detail k platbe,“ dodala. „Chcem šesťtisíc päťsto korún mesačne vopred a v hotovosti.“

„Nedohodli sme sa presne na šesťtisíc?“ namietla som.

Siv stisla pery.

„Máš predsa aj mačku. A tak rátam s nejakým škodami a problémami. Päťsto korún chcem za to zviera.“

S povzdychom som z kabelky vydolovala obálku a ďalšiu bankovku z tenkej peňaženky. Siv otvorila obálku a lakomým pohľadom porátala päťstovky. A pod svetlom lampy som si uvedomila, že som v Štokholme a vo veľkom mínuse. Pokiaľ si pamätám, vždy som po tom túžila: keď konečne doštudujem, opustím univerzitu, náš zapadákov a presťahujem sa do hlavného mesta. A tak som tu. Začala sa jeseň. Čaká ma nová práca. Ale všetko sa rozplynulo, všetko bolo zle, nič nebolo tak, ako som dúfala. Opa-
noval ma pocit bezmocnosti.

Siv zdvihla pohľad od zväzku bankoviek a pozrela sa na mňa malými pichľavými očami.

„Suma je presná. V chladničke máš vyhradenú policu, ukážem ti ju. Variť si môžeš medzi piatou a siedmou, v tom istom čase ako ostatní dvaja. Potom tu už chcem mať pokoj.“

„Ako je to s wifi?“ spýtala som sa. „Je v nájomnom?“

„Do deviatej večer,“ vyštekla Siv. „Potom je už len pre mňa.“

„Okej,“ prikývla som nešťastne. „Už len jedna otázka, máte swish? Nemusela by som vyberať hotovosť.“ Siv sa na mňa pozrela pohľadom ostrým ako britva.

„Ak sa ti nepáči hotovosť, musíš si hľadať bývanie niekde inde.“

„Rozumiem.“

Zišla dolu schodmi. Cez okno na druhej strane haly bolo vidieť časť Vällingby Centra s bielymi tehlovými kockami v obrovských bielych kruhoch, ako som si ich pamätala z detských čias, z návštev u starej mamy a starého otca. A-B-C-program. Kocky zostali, ale program už nie. Ani stará mama, ani starý otec.

Spomienka na vojenský výcvik: tri hodiny spánku; hrboľatý povrch pod tenkou podložkou na spanie; bláznivý seržant, ktorý reval v stane na budíčku o piatej ráno. Žiadne vylihovanie, vstávať! Prečo sa mi to tu zdá oveľa zložitejšie?

„Sťahovanie do Štokholmu ti prospeje,“ uisťovala ma mama. „Budeš bývať v podnájme, nebude to na celý život. A postupne si nájdeš niečo svoje.“

Vrátila som sa do svojej izby a zvalila sa na posteľ s oranžovou prikrývkou. Hlavou mi vírili spomienky: večer v detstve, keď otec dostal nové zamestnanie. Mala som asi osem rokov a Lina asi dva. Nevedela som veľmi, čo môj otec robí, ale myslela som si, že zrejme dostal novú prácu. A potom to už bolo jasné: ocko a mama žiarili, ocko priniesol domov na obed čerstvého kraba, sedeli sme v kuchyni pri sviečkach a oslavovali. Mama s ockom pili biele víno namiesto piva a my sme si pripili limonádou, hoci bol bežný deň. Ocko dostal prácu na nejakom skvelom mieste, ktoré sa volalo SIDA, a mohol často chodiť do Štokholmu a na veľa ciest do zahraničia.

„A teraz zachrániš svet, miláčik?“ vyslovila láskyplne mama a pohladila ho po líci.

Zachrániť svet. Pamätám si, ako som o tom premýšľala. Predomnou stál James Bond s natiahnutou pištoľou a nebezpečnými kriminálnikmi v päťách.

„Mal by som sa o to pokúsiť,“ smial sa otec.

„Je to veľmi nebezpečné?“ spýtala som sa a mama s ockom sa rozosmiali.

Lina sa tiež smiala a búchala lyžicou do stola: „Nebešpečné! Nebešpečné!“

„Nie, zlatko,“ odvetil láskavo, „ani v najmenšom to nie je nebezpečné. Pokúsím sa iba konať dobro, to je celé. Budeme pracovať v humanitárnej organizácii a pomáhať tým, ktorí to majú ťažké v iných krajinách.“

Znelo to dobre, hoci som nechápala, čo to dlhé slovo znamená. Vypustila som ďalšiu otázku a vrátila sa ku krabovi.

Ťahavé zamŕňaukanie ma prinútilo vrátiť sa do prítomnosti. Simon chcel ísť von, tak som zatvorila dvere do chodby a vypustila ho z klieťky.

„Ahoj, Simon,“ prihovorila som sa mu, „už sme tu. Tu budeme bývať, ty a ja.“

Simon pobehoval po izbe a ňuchal všetky neznáme pachy. Potom vyskočil na posteľ a pozeral na mňa svojimi múdrymi zelenými očami. Zrazu zívól a ja som videla rovno do jeho roztvorenej papule s vytrčeným jazykom a špicatými kriedovobielymi zubami.

Zviera.

„Si divoký Månsen,“ poškrabala som ho za uchom.

Simon sa natiahol a pokrútil chvostom. Potom sa skrútil do kľbka a zaspal na posteľnej prikrývke.

*

Na úzkej posteli za svitu mesiaca predierajúceho sa cez štrbiny žalúzií na podlahu som nespala dobre. Ako zvyčajne za posledného pol roka som zaspávala a znovu sa prebúdzala a len sťažka odlišovala sen od skutočnosti. Zrazu sa mi zazdalo, že dvere sa nehlučne otvorili a dnu vniklo svetlo z haly, akoby tam niekto stál a pozeral na mňa. Keď som sa však o chvíľu trochu zmätená posadila, dvere boli zatvorené a miestnosť zahalená v rovnakej polotme ako predtým.

Ráno mi budík zazvonil o siedmej. V tej istej chvíli pípla esemeska od mamy.

„Ako sa máš, zlatko? Všetko je v poriadku?“

„Super,“ odpísala som. „Už som hore, idem do práce.“

Mama odpovedala usmíatym smajlíkom a ja som vošla do kúpeľne osprchovať sa. Dvere boli zatvorené a počula som tieť vodu. Vrátila som sa do izby a zatiaľ si nachystala veci. Po štvrtíhodine bola tá osoba ešte stále v sprche a ja som začala mať naponáhlo. Po ďalších piatich minútach som vyšla a zaklopala na dvere. Hneď sa otvorili a asi tridsaťročný mladý muž s dlhými fúzmi na mňa zlostne zazeral. Vyzeral unavene a kyslo, s očami ako štrbiny, oblečený v modrom župane. Okolo krku mal prehodený ružový uterák so svetlomodrými slonmi, čo ma prinútilo usmiať sa. Môj úsmev ho však nerozveselil.

„Sprchujem sa vždy o siedmej!“ vyslovil dôrazne. „Buď taká láskavá a rešpektuj to!“

„Samozrejme,“ pritakala som. „Prepáč. Volám sa Sara, práve som sa nasťahovala do vedľajšej izby.“

Premeral si ma od hlavy po päty a z toho, čo videl, nebol zvlášť očarený.

„Jalil,“ predstavil sa zdržanlivo. „Pochádzam z Maroka.“

„Teší ma. Ako dlho tu bývaš?“

Pohľadom cez úzke štrbiny očí by ma bol najradšej prepichol.

„Dost dlho na to, aby si rozumela, že o siedmej ráno sa nepotrebujeme vidieť,“ odvrkol a vybehol na chodbu vo svojom župane.

Pozerala som sa za ním. Mal absolútnu pravdu.

Autobus do Spångy prišiel načas, ale kyvadlový vlak do Sundbybergu meškal a na nástupišti fúkal ľadový vietor. Asi tucet ľudí mlčky stál a čakal. Väčšina počúvala hudbu alebo hľadela do svojich mobilov. Zhlboka som sa nadýchla a otvorila najnovšie správy v Aftonbladete.

Po štvrtíhodinke vlak nakoniec prišiel preplnený cestujúcimi. Všetci sme sa tam natlačili a len tak-tak som do práce dorazila načas. V Sundbybergu som vyskočila z vlaku a bežala pomedzi vysoké budovy, až som nakoniec zazrela kaviareň na druhej strane malého námestia. Vtrhla som dnu taká zadýchaná, že som sotva mohla hovoriť.

Dve približne päťdesiatročné ženy už boli v plnom nasadení, jedna s vlasmi zafarbenými na čierno a druhá blondínka. Blondínka bola trochu pri tele a tmavovlasá chudá ako trieska.

„Áno, áno,“ povedala tmavovlasá, pozrela sa na mňa a neprestala dopĺňať papierové obrúsky do stojana na pulte. „Presnosť je v gastronomickom vesmíre alfa a omega.“

„Prepáčte,“ hlesla som. „Vlak... štvrťhodinu meškal.“

„V našom meste je to tak,“ odvetila blondínka, usmiala sa a oprela o metlu. „Musíš sa vybrať skôr.“

Obe ku mne podišli.

„Eva,“ predstavila sa tmavovlasá a načiahla ku mne ruku.

„Gullbritt,“ obrátila sa ku mne blondínka a ja som mala čo robiť, aby som sa naširoko neusmievala.

Samozrejme.

„Nuž!“ povedala Eva a priviazala si okolo pása zásteru, pričom rovnakú hodila aj mne. „Aké máš vlastne skúsenosti s prácou v kaviarni?“

„Pravdupovediac, žiadne,“ precedila som na pol úst. „Ale to som napísala v maile.“

„Máš rodinu?“

„Mamu a mladšiu sestru. Otec na jar zahynul pri nešťastí v našej chate. Pravdepodobne mozgová príhoda alebo srdcový infarkt, ako tvrdí polícia. A bol tam aj nejaký problém s plynovým horákom.“

Nijaká reakcia, Eva sa na mňa iba spýtavo pozerala. Zrazu som sa cítila neisto a trepala ďalej napriek tomu, že som to vôbec nechcela.

„Bol to obrovský požiar,“ pokračovala som. „Celá chata v plameňoch a otec... žiaľ, nestihol vybehnúť von. Nikto nevie, či už bol mŕtvy, alebo...“

Preglgla som. Gullbritt na mňa ľútostivo pozerala, ale Eva iba prižmúrila oči. Vyzerala, akoby mi sotva verila.

„Strašné,“ povedala stroho. „A ste si istí, že to nebolo úmyselne?“

„Buď ticho,“ osopila sa na ňu Gullbritt podráždene a obrátila sa ku mne. „Chúďda dievča!“

„A čo si robila po skončení školy?“ vyzvedala Eva.

Znovu som preglgla.

„Po gymnáziu som pokračovala na vojenskej akadémii, absolvovala základný vojenský výcvik a dôstojnícku školu. A potom som študovala v Uppsale. Politológiu a národné hospodárstvo.“

Eva na mňa aj naďalej nedôverčivo pozerala.

„Čo tu teda hľadáš s takým vzdelaním?“

„Prestaň už, Eva, veď veľmi dobre vieš, že mladí si hľadajú prácu nesmierne ťažko,“ odpovedala za mňa Gullbritt a zaviedla ma do kuchyne. „Začneme čistením zemiakov.“

A už o dvadsať minút som stála v plnom švungu pri stroji na šúpanie a s hromadou naumývaných zemiakov na lavici. Pod lavicou čakalo ďalšie obrovské vrece. Vyzrela som z okna. Medzi dvoma vysokými budovami svietil fliačik oblohy. Sivý s tmavšími roztrhanými obláčikmi, ktoré sa po nej naháňali. Aby som sa rozveselila, poslala som svojej sestričke Line selfie s hrdinským úsmevom, palcom hore, s kopou zemiakov a tmavosivou oblohou v pozadí. „*Work, bitch!*“ napísala som krížom cez záber.

Gullbritt stála vedľa mňa.

„Povedala som ti, daj si rukavice. Inak budeš mať na palci pluzgiere.“ Vzdychla som si, mobil strčila do vrecka zástery a urobila, ako mi kázala. Zrazu za mnou niečo buchlo, obrátila som sa. Stála tam Eva so širokým úsmevom a s ďalšou taškou na stole.

„Mrkva!“ povedala povzbudivo. Tú očisti, keď skončíš so zemiakmi.“

Pípol mi mobil. S odpoveďou od Liny a fotografiou, na ktorej sa ona a niekoľko spolužiakov tvárili hrozivo. „*Revolučné časy,*“ napísala na obrázok. Usmiala som sa. Lina konečne vyzerala aspoň trochu šťastne.

A tak to išlo celý deň, najskôr nekonečne dlhé šúpanie, potom varenie, účtovanie pri pokladnici a obrovská kopa riadu. Dve

umývačky v kuchyni bežali nonstop celé popoludnie, ale všetok veľký riad sme museli umyť ručne. O šiestej večer, keď som sa konečne vliekla domov, už bolo vonku dosť temno. Odpracovala som oveľa viac hodín, ako bolo uvedené v pracovnej zmluve, no nebol vhodný čas na to, aby som si dovoľila nejaké námietky.

Autobus do Vällingby meškal, a keď konečne prišiel, nezastavil, lebo bol plný. Bolo hádam šesť štyridsať, keď som vkročila do dverí. V hale ma už vítala Siv v šatách s veľkými kvetmi a sladkokyslým úsmevom. Jej vlasy vyzerali ako po trvalej ondulácii. Možno s mojím prvým nájomným zašla ku kaderníčke do Vällingby Centra.

„Máš dvadsať minút na prípravu jedla,“ povedala Siv. „Potom je kuchyňa moja!“

V kuchyni stál Jalil, Maročan s fúzmi, vo svetlozelenej košeli a svietivo červených dlhých nohaviciach. Používal tri zo štyroch platní sporáka, a keď som vošla, venoval mi zamračený pohľad.

„Vždy varím len popoludní...“ spustil, ale ja som ho prerušila.

„Áno, áno,“ odvetila som podráždene. „Môžeš sa trochu posunúť, aby som postavila vodu na cestoviny?“

Ešte namosúrenejší pohľad som sa rozhodla ignorovať. Naplnila som hrniec vodou, postavila ho na sporák a zapla na maximum. Dnes to mali byť špagety s maslom a kečupom.

Znovu.

Bude to dlhá jeseň.

„Aký si mal deň?“ precedila som cez zuby smerom k Jalilovi a sadla si na lavičku, kým sa začne variť voda.

Na moje prekvapenie sa na mňa usmial a až teraz som zbadala, že má pekné oči. Napichol na vidličku kúsok zeleniny z panvičky a posunul ju ku mne.

„Prepáč, že som bol dnes taký nepríjemný. Ráno mávam nezniesiteľnú náladu po svojej mame. Pred dvanástou sa jej nikto neodvážil prihovoriť. Pečená paprika s čili a rascou. Vezmi si chlieb, je to dosť ostré.“

Usmiala som sa.

„Vyzerá to výborne,“ pochválila som a napichla si kúsok na vidličku. „Ostré presne potrebujem.“

Jalil mal pravdu, chutilo to dosť výrazne. Vzala som si trochu chleba z misy na dreze a vo chvíli, keď som si ho chcela vložiť do úst, sa Jalil obrátil ku mne od sporáka. Bleskurýchle ma chytil tak, až mi chlieb vypadol z ruky na podlahu.

„Čo robíš?“ spýtala som sa šokovane. „Veď si mi vravel...“

„Nie *tento* chlieb!“ zasipel Jalil pri pohľade na dvere. „Patrí tej bosorke! Ostatní, čo tu bývajú, tvrdia, že doň zapeká potkaní jed a kladie ho do pivnice. Dávaj pozor, aby sa tam nedostala tvoja mačka.“

Jed na potkany? V *kuchyni*? Na aké odporné miesto som sa to dostala?

„Moja bageta je na stole,“ povedal Jalil. „Ponúkni sa.“

„Ďakujem. Cestoviny už budú hotové.“

*

Večer, keď som dojedla, nakrmila Simona a bola sa s ním prejsť na vôdzke, zavolala som mame. Zdvihla ihneď.

„Ako sa máš?“ spýtala sa.

„No,“ hlesla som a cítila sa zrazu beznádejne a opustene. „No áno... neviem, ako začať. Vyzerá to tu trochu zvláštne, naozaj. Ne predstavovala som si, že stvrdnem na takomto mieste, keď som skončila so samými áčkami.“

„Nestvrdneš,“ uisťovala ma mama. „Je to iba *dočasné*! A to je rozdiel.“

„Hádam áno.“

„Začni pekne po poriadku. Prečo zvláštne?“

Porozprávala som jej o svojom prvom dni v Štokholme a mama sa raz smiala a raz chichúňala. O jede na potkany som jej nepovedala; mohlo by ju to poriadne vystrašiť.

„Preskúmala si už Štokholm?“ bola zvedavá. „Vždy si o tom